

Frontera invisible

Les fronteres naturals que han encaixat la ciutat de Barcelona (rius Llobregat i Besòs i serralada de Collserola), no són les úniques barreres de la capital catalana. El cas dels pederastes del Raval descobreix la vigència de la frontera invisible de la marginació a Ciutat Vella.

El districte de Ciutat Vella de Barcelona viu des del passat 29 de juliol un malson. El desmantellament d'una xarxa de pederastes al Raval, antic districte X, ha descobert una realitat sòrdida que s'ha anat embullant a mesura que s'han conegut noves dades.

El fet que entre els implicats es trobi el conseller de Circulació del districte de Ciutat Vella, el socialista Francesc Salvador López —que fou cessat immediatament sense tenir en compte la presumpció d'innocència—, ha fet desaparèixer els rumors sobre el coneixement que algunes autoritats de Ciutat Vella podien tenir de l'existència de casos de pederàstia al Raval.

Cerimònia de confusió. En aquest ambient de confusió, l'absència de Pasqual Maragall en la manifestació dels veïns del Raval (divendres 1 d'agost) i les declaracions de l'alcaldeessa accidental, Eulàlia Vintró (IC), en el sentit que aquests casos de pornografia infantil podien haver passat en qualsevol part de la ciutat, no han ajudat gaire a aclarir el que ha estat una de les informacions més destacades en els mitjans de comunicació barcelonins durant els

darrers dies. Aquest ressò mediàtic, però, no va tenir traducció en la manifestació de l'1 d'agost, on a penes un miler de persones van fer el trajecte que separa la plaça del Pedró de la de Sant Jaume, on nens del barri van llegir un manifest de condemna dels actes contra els menors.

A tot això s'ha d'afegir les informacions sobre el presumpte cap de la xarxa, Xavier Tamarit. "El Xavi", havia estat condemnat el 1992 a 18 mesos de presó i 18 anys d'inhabilitació per tres delictes consumats contra la llibertat sexual quan treballava en un centre infantil de Gavà (Baix Llobregat) dependent de la Generalitat de Catalunya. Durant el 1993 va ser vigilat per la Guàrdia Urbana de Barcelona, tot i que el seguiment es va paraitzar als quatre mesos.

L'Ajuntament de Barcelona ha demanat rigor periodístic a l'hora de tractar el tema no tan sols per tal de protegir la intimitat dels menors víctimes dels pederastes, sinó també per mirar d'evitar que es deteriori la imatge del Raval, un barri de 38.000 habitants on l'Ajuntament fa anys que actua des de diferents àmbits (social i urbanístic principalment) per eradicar les bosses de marginalitat i reformar, i fins i tot modificar, la fesomia d'una de les zones més degradades de Barcelona.

Sense barreja social. Però, a desgrat de tot l'allau informatiu dels darrers dies, no s'ha obert cap debat sobre el fet que un grup de persones hagin passat deu anys "negociant" amb la intimitat de nens i nenes d'un mateix barri. Un dels àmbits en què l'Ajuntament de Barcelona ha posat l'èmfasi en els darrers onze anys per tal de millorar el Raval i la resta de Ciutat Vella és l'urbanisme.

En aquest sentit, Enric Mir i Teixidor, arquitecte i professor de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), ha estat en els darrers anys molt crític envers l'actuació de l'Ajuntament de Barcelona a Ciutat Vella fins al punt que es va integrar en l'Asso-

ciació de Veïns en Defensa de la Barcelona Vella, que ha dut a terme campanyes en contra d'aquestes actuacions urbanístiques.

Mir explica a EL TEMPS que abans, en un edifici del Raval amb deu veïns es podia trobar una certa barreja social. "Des de fa uns anys, però, com a conseqüència de

sexual ho té molt fàcil per moure's amb impunitat".

El 1985, l'Ajuntament va començar a actuar urbanísticament a Ciutat Vella amb la implantació dels Plans de Reforma Interior (PERI), que assenyalaven la necessitat de convertir les zones més degradades com el Raval en un centre d'atracció cultural amb la construcció, entre altres possibles instal·lacions, del Museu d'Art Contemporani de Barcelona. En paral·lel a aquestes actuacions, es va anar desplegant una xarxa de centres socials per mirar de posar fi a a les bosses de pobresa.

Tot plegat, es tractava també d'atraure barcelonins procedents de barris més benestants de Barcelona per aconseguir trencar amb la decadència de les zones més problemàtiques, sobretot a la part baixa del Raval, coneguda popularment amb el nom de Barri Xinès, una immensa concentració de pensions de baixa estofa, prostitutes, macarrons i traficants de droga en una ciutat que seria el centre del món l'estiu del 1992.

'Esponjament'. Una de les pràctiques més habituals de l'urbanisme a Ciutat Vella ha estat l'anomenat "esponjament" o enderrocament de grans zones edificades,

Dalt, final de la manifestació del passat 1 d'agost dels veïns del Raval en contra dels abusos comesos amb menors per la xarxa de pederastes. L'acte va aplegar un miler de persones que van recórrer els carrers que separen el Raval de la plaça de Sant Jaume. A la pàgina del costat, panoràmica aèria del Districte 1, format pel Gòtic i els barris de Raval, Sant Pere, Ribera, la Mercè, Santa Caterina i la Barceloneta, que ocupen 430 hectàrees de les 9.907 del total de Barcelona. Baixant per les Rambles cap al port, a banda dreta, part del barri del Raval. (Foto: Tavisa)

"La delinqüència sexual ho té molt fàcil per moure's amb impunitat perquè no hi ha diversificació social", diu Enric Mir.

les operacions urbanístiques, en els edificis es concentra gent que es troba en les mateixes condicions de renda baixa", la qual cosa "ha generat un procés de degradació". Mir apunta que aquesta circumstància facilita l'aparició de delinqüència organitzada, ja que "sense l'existència d'aquesta diversificació social la delinqüència

Dalt, material decomissat a la xarxa de pederàstia per la policia. Baix, dos detinguts presumptament implicats en la trama descoberta al raval de Barcelona.

incloses algunes construccions catalogades com a patrimoni històrico-artístic.

Mir explica que sota la gestió socialista a Barcelona i amb la formulació del PERI de Ciutat Vella s'ha actuat de manera simplista, han volgut crear "pulmons" en un districte on el Parc de la Ciutadella, el port i Montjuïc són tan a prop. "El que calia era millorar les condicions dels habitatges", diu Mir, que assegura que l'amenaça d'enderroc ha fet que els propietaris dels edificis afectats no hi invertissin "ni un duro" i que la gent que ha arribat als barris hagi estat del tipus "flotant" –de pas–, amb un nivell de renda baix i amb moltes dificultats per arrelar a l'entorn.

"Quan tens població molt homogènia i desarrelada el deteriorament és molt fàcil."

Segons Mir, aquesta pràctica "d'esponjament" –inexistent abans del segle XIX– és "una aberració", i recorda que la cosa més natural a Ciutat Vella és que "et trobis murs d'èpoques diferents". Mir, però, situa la problemàtica de la zona antiga de Barcelona en la marxa de l'alta burgesia i part de la mitjana amb la construcció de l'Eixample, a mitjan segle XIX, moment en què va sorgir l'especulació urbanística a Barcelona.

Cirurgia. Enric Mir es lamenta que els plans d'enderroc dels anys 80 i 90 hagin "espantat" població que estava interessada a viure a Ciutat Vella "pel valor afegit que

té la ciutat històrica i de sentir-se part d'una baula, d'una continuïtat que es va readaptant en el temps".

Mir contraposa l'actuació dels tècnics de l'Ajuntament –que qualifica de "cirurgia de guerra"– a la "microcirurgia", actuacions concretes de rehabilitació acompanyades d'una intensa acció social.

Aquestes operacions d'enderroc, per a Mir, han creat incertesa entre la gent, que ha acabat per marxar dels barris, "sobretot la classe mitjana".

Sense l'impuls de l'arrelament de les persones que viuen en el barri no hi ha coneixement mutu: "Tu, quan arribes nou del barri prens contacte amb algú, com la vida del poble, i aquest t'hi introdueix i et connectes. El comerciant és molt sensible a aquesta manera d'actuar."

Mir pot arribar a entendre el que ha passat al Raval: "Quan tens concentrada població molt homogènia amb un perfil socioeconòmic semblant, a més de població desarrelada, el deteriorament és molt fàcil", argumenta.

Pel que fa a la idea d'obrir centres culturals i universitaris, com ara la Pompeu Fabra, a la part baixa de les Rambles, Mir creu que tot i ser una iniciativa positiva té un problema: "S'ha generat vida, però amb un horari concret que s'acaba a la nit."

Sospites. Al barri de Santa Caterina, també dins el districte de Ciutat Vella, fa anys que s'hi aplica "l'esponjament". Jordi Llobet és el president de Veïns en Defensa de la Barcelona Vella, oposats al PERI.

Llobet considera que amb l'execució del PERI de la Ciutat Vella a Santa Caterina "s'ha modificat l'estructura social" i apunta interessos econòmics en el canvi de fesomia d'un barri "bressol de la potencialitat mediterrània de Barcelona a l'Edat Mitjana".

Segons Llobet, a Santa Caterina s'han utilitzat els mètodes "més descarats i bèsties" per convèncer la gent que havien de deixar els pisos. "No s'ha tingut en compte l'impacte social dels enderrocs", afegeix Llobet, que creu entendre,

arran el cas del Raval, per quin motiu van aconseguir que la gent més humil no posés gaires traves per deixar els pisos. “Després de saber que al Raval s’havia filtrat documentació confidencial dels nens, ara puc entendre algunes de les coses que han passat aquí, com la pressió a la gent gran perquè deixin el seus pisos”.

Llobet afirma que “polítics i caps d’associacions s’han aprofitat de la ignorància, la pobresa i l’aïllament de les persones”, i afegeix que el perfil social del barri està “cada vegada més deteriorat”.

Homogeneïtzació. D’una altra banda, el director de l’Institut Municipal de la Salut de Barcelona, Joan Villalbí vol subratllar a EL TEMPS la feina que s’ha fet en els darrers anys a Ciutat Vella i molt especialment al Raval. Per a Villalbí, els indicadors són negatius per culpa de l’existència d’una petita franja de població en condicions econòmiques molt precàries.

Pel que fa a l’impacte urbanístic sobre el barri, Villalbí creu que les actuacions han estat oportunes, i recorda que, per bé que el Raval és molt més homogeni des del punt de vista social, això és una dinàmica que també es dona en barris benestants com Sarrià, “on han desaparegut les classes més populars”.

Contrariat amb la imatge del barri que han ofert els mitjans, Villalbí explica que Ciutat Vella concentra gran part de les cases de caritat de Barcelona i altres serveis que atrauen població amb problemes personals, fet que accentua la imatge deteriorada del barri.

Segons Villalbí, el cas del Raval ha estat un cop molt dur per a tota la gent que des de fa anys treballa per recuperar el barri. “No ens ho creiem”, afirma en relació a la detenció d’alguns dels presumptes pederastes amb qui havien mantingut contacte durant anys sense haver aixecat sospites.

Quart Món. En els darrers mesos els casos de pederàstia han

estat notícia en diferents països europeus. El cas de Marc Dutroux, a Bèlgica, i el desmantellament l’abril passat a França d’una xarxa de pederastes han trasbalsat societats no gaire acostumades a aquests afers.

Els casos de pederàstia al Raval, segons alguns veïns del barri, no eren cap secret. Tampoc és cap secret la ingent circulació de material pornogràfic infantil i juvenil a través d’Internet, com EL TEMPS va recollir en dos reportatges (núms. 629 i 645).

Al cor de Barcelona funcionava

una xarxa de pederastes, a esquesnes de la ciutat postolímpica, aquests dies envaïda per turistes que passen per les Rambles, una de les artèries que encaixa el Raval.

La frontera de Raval, tan invisible com l’edat de les noies dels anuncis de “relax” a la premsa barcelonina –publicitats amb l’enunciat “jovenetes” i “18 anys”–, ens recorda que a pocs carrers d’on vivim encara existeix un Quart Món.

Jaume Risquete

El Raval. El 1987 es va engegar una campanya amb el lema “Aquí hi ha gana” per cridar l’atenció sobre els problemes derivats de la marginació. En els darrers anys l’Ajuntament de Barcelona ha impulsat programes socials i urbanístics per recuperar el barri.